

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/468
KARAR NO : 2021/458
KARAR TR : 20/09/2021

ÖZET: Davacının hissedar oldu u ta ınmazların bir kısmına ili kin idarece kamu gücü kullanılarak, tek yanlı biçimde yapılan uygulamalar sonucunda u ranılan zararın tazminine ili kin bulunan davanın, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b. maddesinde yer alan " *dari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları do rudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları*" kapsamında ve imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde DAR YARGI YER NDE görülmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacı : N.E.
Vekili : Av. S.K.
Davalı : Kayseri Büyük ehir Belediye Ba kanlı 1
Vekili : Av. E.Ö.
Davalı : Melikgazi Belediye Ba kanlı 1
Vekili : Av. Z.D.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, Davacının hissedarı oldu u Kayseri li, Melikgazi İçesi, Gökent Mahallesi, 11414 ada, 1 parsel sayılı ta ınmazın hükmen ifrazı sonucunda olu an 11414 ada 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 sayılı ta ınmazlara kamula tırmasız el atılması nedeniyle fazlaya ili kin hakları saklı kalmak kaydıyla eksik verilen miktara kar ılıklı 10.000 TL bedelin dava tarihinden itibaren i leyecek faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmı tır.

2. Davalı Kayseri Büyük ehir Belediye Ba kanlı 1 vekili; dava konusu ta ınmaza idarenin fiili el atmasının söz konusu olmadığını, uyu mazlı ın idari yargı yerinde görülmesi gerekti ini ileri sürerek yargı yolu itirazında bulunmu tur.

II. UYU MAZLI A L K N B A VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

3. **Kayseri 2. Asliye Hukuk Mahkemesi E.2019/602 sayılı dosyada 22/09/2020 tarihli** duru mada " *yargı yolu itirazının reddine*" karar vermi tir.

4. Davalı idare vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyu mazlı 1 çıkarılması istemiyle ba vuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Danı tay Ba savcılı ına gönderilmi tir.

B. Olumlu Görev Uyu mazlı ı Çıkarılmasına li kin Danı tay Ba savcılı ı Talebi

5. Danı tay Ba savcısı, "11414 ada, 6, 8, 9 ve 10 parsel sayılı ta inmazlara ili kin kısmı yönünden 2247 sayılı Yasa'nın 10'uncu maddesi uyarınca, olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılmasına" karar vererek dosyayı Uyu mazlık Mahkemesine göndermi tir. Olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılmasına ili kin talebin ilgili kısmı u ekildedir:

"..11/06/2013 günlü, 28674 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6487 sayılı Kanun'un 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun geçici 6'ncı maddesinde de i iklik yapan 21 'inci maddesinde yer alan "Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmi kurumlara ayrılmak suretiyle veya ilgili kanunların uygulanmasıyla tasarrufu kısıtlanan ta inmazlar hakkında, 03/05/1985 tarihli ve 3194 sayılı mar Kanununda öngörülen idari ba vuru ve i lemler tamamlandıktan sonra idari yargıda dava açılabilir." hükmü 07/09/2016 günlü, 29824 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi le Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnelerde De i iklik Yapılmasına Dair Kanunun 34. maddesiyle kaldırılmı , aynı kanunun 33. maddesi ile 2942 sayılı Kamula tırma Kanununa eklenen Ek 1. maddede, "Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak ekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan ta inmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlü e girmesinden itibaren be yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu ta inmazlar ilgili idarelerce kamula tırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel te kil edecek kısıtlılı ı kaldıracak ekilde imar planı de i ikli i yapılır/yaptırılır. Bu süre içerisinde belirtilen i lemlerin yapılmaması hâlinde ta inmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6'ncı maddesindeki uzla ma sürecini ve 3194 sayılı mar Kanunu'nda öngörülen idari ba vuru ve i lemleri tamamlandıktan sonra ta inmazın kamula tırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir." hükmü getirilmi tir.

2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun, 24/05/2013 günlü, 6487 sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnede De i iklik Yapılması Hakkında Kanun'un 21. maddesiyle de i tirilen geçici 6. maddesinin yedinci, on birinci ve on üçüncü fıkralarının iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine yapılan itiraz ba vurusunda; Anayasa Mahkemesi 25/09/2013 tarih ve E: 2013/93, K: 2013/101 sayılı kararında "... Davacının mülkü üzerinde tasarruf etme hakkının kısıtlanması, idarenin bir eyleminden de il, idari bir i lem niteli inde oldu u tartışılmaz olan imar planından kaynaklanmaktadır. Olayda, idarenin fiili el koyma niteli i ta ryan bir eylemi henüz bulunmamakta, aksine kanunen yapması gereken kamula tırma i lemlerini yapmamak biçiminde tezahür eden bir eylemsizli i söz konusudur. Öte yandan kamula tırmasız el atmadan söz edilebilmesi için ta inmaz zilyetli inin idareye geçmesi ve ta inmazın fiilen kamu hizmetine tahsis edilmi olması gerekmektedir. Oysa, mahkemede görülen davaya konu olayda oldu u gibi imar kısıtlamalarında ta inmaz zilyetli i malikte kalmaya devam etmekte olup, yalnızca malikin ilgili mevzuattan kaynaklanan bazı kısıtlamalara maruz kalması söz konusu olmaktadır. Sonuç olarak, davacının ta inmazının imar planlarında "dere mutlak koruma alanında" bırakılması nedeniyle, tasarruf hakkının kısıtlanmasının kamula tırmasız el atma sonucu oldu u ve tasarruf hakkının kısıtlanması sebebiyle do an zararın ancak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilebilece i sonucuna ula lmaktadır. Dolayısıyla bakılmakta olan dava, itiraz ba vurusunda bulunan mahkemenin görev alanına girmemektedir. Nitekim, Anayasanın 158. maddesi ile, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyu mazlıklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkili kılınan Uyu mazlık Mahkemesinin istikrar bulmu içtihatları da bu yöndedir..." gerekçesiyle, yapılan itiraz ba vurusu reddedilmi tir.

Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 günlü, E: 2016/181, K: 2018/111 sayılı kararıyla; 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'na eklenen Ek 1. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi dı ında kalan bölümünün, Anayasa'nın 2., 35. ve 46. maddelerine aykırı oldu undan bahisle iptaline karar verilmi tir.

Dava dilekçesinde mülkiyet hakkına getirildi i söylenen kısıtlamanın, ta ınmazın malikleri yönünden zarar do urucu sonuçlarının olabilece inde ku ku yoktur. Ancak bu sonuç ya da sonuçlar, genel ve düzenleyici nitelikte bir idari i lem olan imar planında ta ınmaza yönelik belirlemeden, bu planda öngörülen kamula tırma programlarının zamanında yapılmamasından ve imar uygulamalarından; ba ka anlatımla da idari i lemlerden ve davalı idarelerin imar planı gere i yapılması gereken kamula tırmalar konusundaki hareketsizli i ekinde ortaya çıkan idari eylemlerden kaynaklanmaktadır.

dari i lem ve eylemlerden do an zararların tazmini taleplerinin ise, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 12 ve 13'üncü maddeleri uyarınca, dari Yargı yerlerinde açılacak tam yargı davalarına konu edilmeleri, anılan yasa hükümlerinin gere i dir.

Bu bakımdan, hukuka uygunluklarının denetimi ve zarar do urucu sonuçlarının giderilmesi dari Yargı'nın görev alanında bulunan idari i lem ve eylemlerin hukuk düzeninde yaratmı oldukları etki ve sonuçların, "fili el atma" olarak nitelendirilmesine ve bu olumsuz sonuçlarla ilgili tazminat taleplerinin adli yargı yerlerinde açılacak tazminat davalarına konu edilmelerine, hukuken olanak bulunmamaktadır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 30.10.2013 tarih ve E.2013/603, K.2013/1503 sayılı kararıyla da imar planındaki kısıtlamalardan kaynaklanan 'hukuki el atmalardan' kaynaklanan tazminat istemli davaların idari yargının görevinde oldu u hüküm altına alınmı tir.

Di er taraftan, Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 günlü, E: 2016/181, K: 2018/111 sayılı, 2942 sayılı Kamula tırma Kanununa eklenen Ek 1. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi dı ında kalan bölümünün iptali yolundaki kararı ile maddede yer alan, "Bu süre içerisinde belirtilen i lemlerin yapılmaması hâlinde ta ınmazların malikleri tarafından... ta ınmazın kamula tırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir." cümlesi de iptal edilmi se de, anılan kararlar sonuç olarak, ek 1. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi dı ında kalan kısmında yer alan düzenlemeler gere i süresinde kamula tırma yapılmaması hâlinde ta ınmaz malikleri ilgili idare aleyhine dava açma hakkını elde etmekle birlikte, Kanun'un geçici 6. maddesindeki malik aleyhine olan hükümlerin sürekli nitelikte uygulanmasının bu davalarda kamula tırma için Anayasa'nın 46. maddesinde öngörülen güvenceleri etkisiz bırakaca ı, maddenin bu bölümünün Kanun'un yürürlü e girdi i tarihten itibaren sürekli uygulanmasının, idarelerin özel mülkiyete kamula tırmasız el atma yoluyla müdahalesinin de sürekli hâle gelmesine sebep olabilecek nitelikte oldu u, idareler kural ile kamula tırma yapmak yerine kamula tırma için Anayasa'da belirtilen ilkelere aykırı olarak ta ınmazları elde edebilme imkânına sahip olabilecekleri, böyle bir durumda devletin hukuka ba lılı ı ilkesi zedelenece i gibi bireyler açısından hukuki güvenlik ve öngörülebilirli in de ortadan kalkaca ı, bir hukuk devletinde kanunların hukuka aykırı uygulamaları te vik etmesinin kabul edilemeyece i gerekçesine yer verildi i, düzenlemenin ta ınmaz maliklerinin idari yargıda dava açabilece ine ili kin bölümünün Anayasa'ya aykırılı ı yönünde herhangi bir belirleme yapılmadı ı göz önünde bulunduruldu unda, kararın idari i lemden kaynaklanan tazminat davasına ili kin uyu mazlı ın yargı yolunun de i mesini gerektirmedi i sonucuna varılmı tir.

Dolayısıyla, yukarıda yer verilen Yasa hükümleri ve yargı kararları uyarınca davanın, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2'nci maddesinin l'inci fıkrasının (b) bendinde yer alan " dari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları do rudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları," hükmü gere ince idari yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Bu durumda, idarece kamu gücü kullanılarak, tek yanlı biçimde yapılan uygulamalar sonucunda u ranılan zararın tazminine ili kin bulunan davanın, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b. maddesinde yer alan " dari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları do rudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde 11414 ada, 6, 8, 9 ve 10 parsel sayılı ta imazlara ili kin olarak idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir."

6. Emsal dosyalardaki görü ü bilindi inden Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı mın görü ünün alınmasına gerek görülmemi tir.

III. LG L HUKUK

A. Mevzuat

7. Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve i lemlerinden do an zararı ödemekle yükümlü oldu u kurala ba lanmı ; 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde de, tam yargı davaları, idarenin eylem ve i lemlerinden dolayı ki isel hakları do rudan muhtel olanlar tarafından açılan davalar olarak tanımlanmı tır.

8. dari i lem ve eylemlerden do an zararların tazmini taleplerinin, 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanunu'nun 12. ve 13. maddeleri uyarınca, idari yargı yerlerinde açılacak tam yargı davalarına konu edilmeleri, anılan Kanun hükümlerinin gere idir.

B. Yargı Kararları

9. Yargıtay çtihadı Birle tirme Kurulunun 11/02/1959 tarihli, E.1958/17, K.1959/15 sayılı kararının, III. bölümü öyledir:

" stimlâksiz el atma halinde amme te ekkülü stimlâk Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almı olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmu durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan ba ka, bir amme te ekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yı ılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da ba kasının malına amme te ekkülünün diledi i gibi el atma hakkı bulunmadı ı ve plan ve projelere ve artnamelere ba kasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayaca ı cihetle, haksız fiilden do an bir tazminat davası sayılır.

Yapılan i lerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tatbiki olan birfiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmı bir dava haksız fiilden do an bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birle tirme kararının dı ında kaldıklarından kararın bunlara ümulü yoktur"

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

10. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 20/09/2021 tarihli toplantısında 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; ba vuru yazısı ve dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gere ince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin, anılan

Kanun'un 10/2 maddesinde öngörülen yõteme uygun olarak yaptı ı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde ba vuruda bulunması üzerine Danı tay Ba savcısınca, 10. maddede öngörülen biçimde, olumlu görev uyu mazlı ı çıkarıldı ı anla ılmaktadır. Usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ından görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli iyle karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

11. Raportör-Hâkim Engin SEL MO LU'nun, davanın çözümünde idari yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülüp dü ünüldü:

12. Dava, davacının hissedarı oldu u ta ınmazlara kamula tırma bedeli ödenmeksizin, davalı Belediyeler tarafından el atıldı ı iddiasıyla ve olu tu u ileri sürülen zararın tazmin edilmesi istemiyle açılmı tır.

13. Dosyanın incelenmesinden; Kayseri li, Melikgazi lçesi, Gökent Mahallesi, 11414 ada, 1 parsel sayılı ta ınmazın hükmen ifrazı sonucunda olu an 11414 ada, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 sayılı ta ınmazlara kamula tırmasız el atıldı ından bahisle Kayseri 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2019/602 esasına kayıtlı olarak açılan davada, Mahkemece yerinde yaptırılan ke if ve bilirki i incelemesi sonucunda düzenlenen bilirki i raporunda, 11414 ada, 5 parsel sayılı ta ınmazın tamamına park ve kaldırım, 7 parsel sayılı ta ınmazın 295,73 m2'lik kısmına yol, 11 parsel sayılı ta ınmazın 21,53 m2'lik kısmına kaldırım yapılarak fiilen el atıldı ı, 6 parsel sayılı ta ınmazın imar planında resmi kurum alanı olarak planlandı ı ve ta ınmaz üzerinde fiili el atma bulunmadı ı, 8 parsel sayılı ta ınmazın imar planında ana arter niteli inde yol ve yol kenarı olarak planlandı ı ve fiili el atma durumunun bulunmadı ı, 9 parsel sayılı ta ınmazın imar planında 30.000 m2'den küçük park alanı olarak planlandı ı ve fiili el atma durumunun bulunmadı ı, 10 parsel sayılı ta ınmazın imar planında 30.000 m2'den küçük park alanı olarak planlandı ı ve fiili el atma durumunun bulunmadı ının tespit edildi i anla ılmaktadır.

14. Uygulama ve ö retide, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütümü sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmı oldukları i lemler, *idari i lem*; herhangi bir i lem ya da karara dayanmaksızın gerçekte tirdikleri maddi faaliyetleriyle, görevleriyle ilgili hareketsizlikleri de, *idari eylem* olarak tanımlanmaktadır.

15. Bu bakımdan; davada idarece fiilen el atıldı ı tespit edilen 11414 ada 5, 7 ve 11 parsel sayılı ta ınmazlara ili kin kısmının görün ve çözümü adli yargının görev alanına girmekle beraber, imar planında resmi kurum, yol ve yol kenarı ve küçük park alanı olarak ayrılan 11414 ada 6, 8, 9 ve 10 parsel sayılı ta ınmazlara ili kin olarak idari yargı yerinin görevli oldu u sonucuna varılmı tır.

16. Belirtilen nedenlerle, Danı tay Ba savcısının ba vurusunun kabulü ile Kayseri 2. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 22/09/2020 tarihli ve E.2019/602 sayılı görevlilik kararının 11414 ada, 6, 8, 9 ve 10 parsel sayılı ta ınmazlara ili kin olarak kaldırılması gerekti i sonucuna varılmı tır.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. 11414 ada, 6, 8, 9 ve 10 parsel sayılı ta inmazlara ili kin olarak davanın çözümünde DAR YARGI YER N N GÖREVL OLDU UNA,

B. Danı tay Ba savcısının BA VURUSUNUN KABULÜ ile belirtilen ta inmazlar yönünden Kayseri 2. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 22/09/2020 tarihli ve E.2020/602 sayılı GÖREVL L K KARARININ KALDIRILMASINA,

20/09/2021 tarihinde, OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükürü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Birol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN